

הוי אריאל

הרב עמיטל, דברים בעת מסע הלוויה.

הוי, אריאל, אריאל, קריית חנה דוד כולה מתאבלת עליך. הלך מאיתנו איש אמת, איש מצפון, תלמיד-חכם, ירא שמים בסתר ובגלוי.

אריאל! תלמידי-חכמים ודיינים יושבים בשער, יודעי משפט ואוהבי צדק, דכאי רוח ודופקי שערים בבתי-משפט ובתי-דין, בני נוער חולמים, זנוחים, מעיירות-פיתוח, משכילים ופשוטי-עם, אוהדים ומעריצים מכל חוגי החברה, כולם מתאבלים וסופדים לך. שקעה השמש בצהריים. במיטב היית, במלוא כוחותיך הרוחניים. ראינו אותך בחודשים האחרונים, בשבועות האחרונים, גופך הולך ודל ורוחך הולכת ומתנשאת. נדהמים עמדנו מול התופעה המפליאה, נשמה כמעט ללא גוף, ויחד עם זה, דעת זקנים עם עירנות נעורים, כפי שאמרו חז"ל על ריש לקיש: עוקר הרים וטוחנן זה בזה בניתוח הגיוני, בחריפות ובסברה ישרה.

חז"ל אומרים: חכם שמת, מי ייתן לנו תמורתו. חלל ריק גדול נפער בתוכנו. היהדות הדתית, הדבקה בדרכי נועם של תורתנו הקדושה, והיהדות היהודית גם אם לא-דתית אבלות שבעתיים כי איבדו את הגדול שבחבורה.

חז"ל אמרו: "אחד מן החבורה שמת, תדאג כל החבורה כולה, אמרי לה דמת גדול ואמרי לה דמת קטן." אמרי לה דמת גדול – הגדול שבחבורה הסתלק, תחושה של יתמות, מי יוביל, מי יעמוד בפרץ. הלכת מאתנו בתקופה הקשה ביותר, בתקופה בה היית נחוץ לנו כל-כך, בה היינו זקוקים לך. מי כמוך היה מסוגל להוביל את הדו-שיח הנחוץ כל כך בין עולם התורה וערכיה לבין ערכי תרבות המערב. החכם מכל אדם אמר: "אמת קנה ואל תמכור, חכמה ומוסר ובינה." היום, כאשר בני-אדם ברחוב אינם עומדים בתור לקנות את הערכים שהציע שלמה המלך לקנות: אמת, חכמה, מוסר ובינה. ברחוב שומעים צחצוח חרבות של מאבקים ומלחמות. אילו מלחמות? מלחמות של סיסמות בסיסמות, ותהי האמת נעדרת. גם יהדות ודמוקרטיה הפכו לסיסמות שמאחוריהן רדידות ומטען דל, וסיסמות אלה

נלחמות כביכול זו בזו. מלחמה שעלולה חס ושלום להגביר את השסע הקיים בחברה בישראל בין חלקי העם, בין דתיים וחילוניים.

אריאל, אותך ראינו צדיק וחכם בדור הזה. בכך תלינו את תקוותינו שאתה בכוחך, בלמדנותך העמוקה, בבקיאותך הרחבה בהלכה ובאגדה, בספרות שאלות ותשובות ובספרות מחשבת ישראל, בהשכלתך הרחבה במכמני התרבות העברית והעולמית, בנטייתך הספרותיות לשירה וספרות יפה – אתה תוכל לנסח את האמנה שתשכין שלום אמת בין יהדות של אמת לדמוקרטיה של אמת.

אריאל, אתה היית משפטן מזהיר. אצלך היה המשפט בבחינת סולם שראשו בשמים, במרומי האינטלקט, ההפשטה, התיאוריה, אך יחד עם זה סולם מוצב ארצה, בחתירה לפתרונות מעשיים מתוך איכפתיות, שנבעה אצלך מתוך יראת שמים, מתוך תורת חיים ואהבת חסד.

יש משפטנים שרואים את ה"קייס" המשפטי; אתה ראית את האדם, את הסובל, את החלש.

אתה, שעמדת בראש פקולטה למשפטים, אתה התרית ואמרת, לא הכל משפט, המשפט אינו חזות הכל. "אם קיים ניתוק בין עולמה התרבותי של החברה לבין המשפט, לא יפתור המשפט את הבעיות. שום חוק ושום חקיקה לא יעזרו אם אין בחברה הבשלות התרבותית והערכית לאותו חוק."

"כה אמר ד' צבאות לאמר: משפט אמת שפוטו וחסד ורחמים עשו איש את אחיו, ואלמנה ויתום וגר אל תעשוקו ורעת איש ואחיו אל תחשבו בלבבכם." פסוקים אלה של הנביא עמדו לנגד עיניך.

"איך נפלו גיבורים ויאבדו כלי מלחמה." באיזו עקשנות נלחמת על עקרונותיך; איך נלחמת לקלקל שורת־הדין למען תת הזדמנות לבני עיירות־פיתוח להגיע לשערי ההשכלה המשפטית. ואית דאמרי כשמת קטן דווקא אז תדאג כל החבורה, כי אז החבורה מרגישה, הרי זה ממש אחד משלנו. אצלך התחברו יחד הגדול והקטון. אתה, בצניעותך, בענווה, הקרנת את הקטן, את הרגיל, את אחד מבני החבורה, בין אם היתה זו חבורה של תלמידי־חכמים או חבורה של פועלים או חבורה של סטודנטים.

לפני כחמש שנים עזבת את כל עיסוקיך ובאת לזמן קיץ לישיבתנו, ישיבת הר-עציון. ישבת ולמדת בהתמדה יחד עם תלמידי הישיבה. תרמת רבות לישיבה בדוגמה החינוכית של אהבת תורה: פרופסור למשפטים באחת הפקולטות היוקרתיות בא לגור בפנימייה של הישיבה, ועומד בתור עם מגש לקבל מנת אוכל כאחד התלמידים. כמה אהבת תורה ויראת שמים הקרנת, כמה ענווה וצניעות ואהבת אדם הקרנת.

אריאל! זכית וקידשת שם שמים יום יום. ייצגת ברמה ובגאווה תורה שדרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

היהדות הדבקה בדרך הזאת איבדה את אחד מגדולי בניה ובניה – "תלמידי חכמים, מרבים שלום בעולם, שנאמר, וכל בניך לימודי השם ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך."

הקרנת בחייך עקרונות ערכיים. אבל בעיקר הקרנת יראת-שמים של אמת, בסתר ובגלוי, זהירות בקלה כבחמורה, צדקה וחסד. יגעת ומצאת, אריאל, חכם שמת, מי ייתן לנו תמורתו. בשם ממשלת ישראל, אני מביע רגשי אבל וצער.